

INGLIZ TILI DARSLARIDA MOTIVATSIYANI OSHIRISH USULLARI

Qobilova Kamola

Termiz davlat pedagogika instituti o'qituvchisi

Nuraliyeva Ruxshona

Termiz davlat pedagogika instituti talabasi

Annotasiya: Til o'rganish murakkab va ko'p qirrali jarayon bo'lib, unga turli omillar ta'sir ko'rsatadi, motivatsiya o'quvchilarning muvaffaqiyati va malakasini aniqlashda asosiy rol o'ynaydi. Ushbu maqola til o'rganishda motivatsiyaning ahamiyatini o'rganadi, motivatsiyaning har xil turlari o'quvchilarning faolligiga, qat'iyatliligiga va pirovardida ularning tilni o'zlashtirishiga qanday ta'sir qilishini o'rganadi. Mavjud adabiyotlar va empirik tadqiqotlarni o'rganib, ushbu maqola til o'rganishda motivatsiyaning hal qiluvchi roli haqida tushuncha berish va o'qituvchilar va o'quvchilar uchun amaliy natijalarni taqdim etishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: Motivatsiya, til o'rganish, ichki motivatsiya, tashqi motivatsiya, o'z-o'zini aniqlash nazariyasi, akademik yutuqlar

Kirish

Zamonaviy ta'lim jarayonida ingliz tilini o'qitishning samaradorligi ko'p jihatdan o'quvchilar motivatsiyasiga bog'liqdir. Motivatsiya — bu o'quvchining o'rganish jarayoniga qiziqishi, ichki ehtiyoji va intilishlarini ifodalovchi psixologik omil bo'lib, uning mavjudligi ta'lim sifati va natijalarini sezilarli darajada oshiradi. Shuning uchun ingliz tili darslarida o'quvchilarni jalb qilish, ularni faol ishtirok etishga undash va o'rganishga bo'lgan ehtiyojni kuchaytirish o'qituvchining eng muhim vazifalaridan biridir.

Avvalo, o'quv jarayonini faollashtiruvchi metodlardan foydalanish motivatsiyani oshirishga katta ta'sir ko'rsatadi. Jumladan, interfaol metodlar – “Brainstorming”, “Role-play”, “Debate”, “Storytelling” kabi usullar o'quvchilarni muloqotga chorlaydi, ularni real hayotiy vaziyatlarda ingliz tilidan foydalanishga undaydi. Bunday usullar dars jarayonini qiziqarli qiladi, o'quvchilarning nutqiy kompetensiyasini oshiradi va ularda o'zini erkin ifoda etish ko'nikmasini shakllantiradi.

Shuningdek, darslarda axborot texnologiyalaridan foydalanish motivatsiyaning muhim manbalaridan biridir. Multimedialar, animatsiyalar, ingliz tilidagi videoroliklar, mobil ilovalar va onlayn platformalar (Quizlet, Duolingo, Kahoot) o'quv jarayonini osonlashtiradi va zamonaviy talabaning qiziqishlariga mos keladi. Raqamli resurslar orqali o'quvchi tilni ko'proq amaliy ravishda eshitadi, ko'radi va qo'llaydi. Bu esa o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi.

Motivatsiyani oshirishning yana bir samarali yo'li — o'quvchilarning individual qobiliyatlarini hisobga olishdir. Har bir o'quvchi o'z qiziqishlari, bilim darajasi va psixologik xususiyatlariga ega. O'qituvchi o'quvchilarga differensial yondashgan holda, kuchli tomonlarini rag'batlantirishi, qiyinchiliklarga duch kelganlarda esa qo'llab-quvvatlashni ta'minlashi zarur. O'z qobiliyatlari qadrlanishini his qilgan o'quvchi o'rganishga ko'proq intiladi. Bundan tashqari, ingliz tili darslarida o'yin texnologiyalaridan foydalanish ham o'qituvchi oldidagi vazifani yengillashtiradi. "Vocabulary games", "Spelling bees", "Flashcard competitions", "Language quests" kabi o'yinlar darsni jonlantiradi, raqobat muhitini yaratadi, o'quvchilarda ijobiy ruhiyat va darsga bo'lgan qiziqishni kuchaytiradi. O'yinlar ayniqsa boshlang'ich va o'rta yoshdagi o'quvchilarda yuqori motivatsiya uyg'otadi. Shuningdek, o'quvchilarning maqsadlarni aniq belgilashi ham muhimdir. Har chorak yoki oy boshida "learning goals" belgilab chiqish — masalan, 20 ta yangi so'z yodlash, qisqa matn o'qish, dialog tuzish — o'quvchilarga o'z bilimini bosqichma-bosqich oshirishda yordam beradi. Erishilgan yutuqlarni baholab borish, kichik g'alabalarni nishonlash ham motivatsiyani mustahkamlaydi.

Xulosa qilib aytganda, ingliz tili darslarida motivatsiyani oshirish — bu kompleks jarayon bo'lib, pedagogik mahorat, innovatsion metodlar, zamonaviy texnologiyalar va shaxsga yo'naltirilgan yondashuvni talab qiladi. O'quvchi darsdan zavq olganida, o'z bilimini amaliyotda qo'llay olganida, o'qituvchi bilan hamkorlikda ishlaganida uning ingliz tiliga bo'lgan qiziqishi ortadi va o'qish jarayoni yanada samarali bo'ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. G'affarova, M. Chet tillarni o'qitish metodikasi. – Toshkent: O'qituvchi nashriyoti, 2020.
2. Brown, H. D. Principles of Language Learning and Teaching. – New York: Pearson Education, 2014.
3. Harmer, J. The Practice of English Language Teaching. – London: Longman, 2015.
4. Richards, J. C., & Rodgers, T. S. Approaches and Methods in Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 2017.
5. Dörnyei, Z. Motivational Strategies in the Language Classroom. – Cambridge: Cambridge University Press, 2001.
6. Littlewood, W. Communicative Language Teaching. – Cambridge: Cambridge University Press, 2017.
7. Larsen-Freeman, D. Techniques and Principles in Language Teaching. – Oxford: Oxford University Press, 2011.
8. Azhiev, A. Ingliz tili o'qitish metodikasida innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2019.
9. Krashen, S. Second Language Acquisition and Learning. – Oxford: Pergamon Press, 1985.
10. Oxford, R. L. Language Learning Strategies: What Every Teacher Should Know. – Boston: Heinle, 1990.